

Očkování proti spalničkám potřebují i zdravotníci. Měli by si nechat zkontrolovat protilátky

Kurzy.cz, 6.5.2018

Vyšetření na přítomnost protilátek proti spalničkám a případné přeočkování se týká několika stovek pražských zdravotníků. V souvislosti se současnou epidemií spalniček v metropoli čeká mimořádné očkování pracovníky urgentních příjmů pražských nemocnic. Někteří z nich nebyli v dětství očkovaní vůbec, část z nich pouze jednou místo nezbytných dvou dávek vakcíny a u dalších po několika desetiletích už nemusí očkování poskytovat dostatečnou ochranu.

Současná epidemie spalniček v Praze ovlivňuje i práci zdravotníků. Kvůli onemocnění jednoho ze zaměstnanců a nutné izolaci dalších zdravotníků musela být 20. dubna uzavřena část urgentního příjmu FN Motol, jehož provoz bude plně obnoven 7. května. O pacienty, kteří obvykle mířili sem, se musely postarat ostatní pražské nemocnice. Zdravotní záchranná služba hl. m. Prahy má kvůli kontaktu se spalničkami v izolaci 21 lidí. Ke konkrétním opatřením pak přistoupila Krajská hygienická stanice. Vytipování zdravotníci jsou vyšetřováni na přítomnost protilátek proti spalničkám, část z nich pak čeká mimořádné očkování.

Od začátku roku bylo v metropoli potvrzeno 73 případů spalniček. „Prvotní příčinou zvýšeného výskytu spalniček v Praze na konci ledna byly neočkované děti. Proočkovanost u dětí proti spalničkám v poslední době značně poklesla. Z výsledků naší poslední kontroly k 30. 4. 2017 vyplývá, že proočkovanost proti spalničkám u ročníku 2012 činila již jen 73.6 %. V důsledku toho tu pak existuje skupina lidí, kteří onemocní a virus šíří dál,“ popisuje situaci Zbyněk Boublík, mluvčí pražské hygienické stanice. Současně u dospělých postupně slábne odolnost vůči infekci, kterou získali v dětství očkováním. Konkrétně se onemocnění ve 24 případech týká dětí a mladistvých, z toho 18 dětí proti spalničkám očkováno nebylo. U pěti nemocných dětí nemohlo být očkování provedeno, protože nedosáhly potřebného věku k provedení očkování a u třinácti dětí rodiče očkování odložili nebo zcela odmítli. Dalších pět dětí bylo očkováno na Ukrajině a u jednoho dítěte cizince zatím rodiče nedohledali potřebné informace o očkování. „Z prozatím nemocných dospělých 4 lidé ve věku čtyřiačtyřicet až sedmačtyřicet let absolvovali očkování jen jednou dávkou očkovací látky; 41 osob pak nedisponovalo žádným dokladem o očkování nebo o očkování neví; kompletní očkování dvěma dávkami očkovací látky doložily 4 osoby,“ shrnuje mluvčí. Podrobněji o příčinách výskytu spalniček v Česku zde .

Nárůst pacientů kvůli omezení urgentního příjmu ve FN Motol

Fakultní nemocnice Motol musela kvůli onemocnění spalničkami u jednoho ze zaměstnanců urgentního příjmu omezit provoz. Konkrétně byla uzavřena lůžková část urgentního příjmu . Podle informací nemocnice se provoz po více než dvou týdnech plně obnoví v pondělí 7. května. I během omezení ale FN Motol přijímala pacienty například s cévními mozkovými příhodami, akutním infarktem myokardu i po závažných traumatech. Dětský centrální příjem pak funguje bez omezení. „Pro Zdravotní záchrannou službu to znamená transportovat ostatních pacienty do jiných nemocnic, ale ani tak nedochází k

prodloužení dojezdových časů s pacientem do nemocnice. Snažíme se pacienty rozvážet plošně, do různých nemocnic a to proto, aby nebyla zahlcena nejbližší zdravotnická zařízení,“ přibližuje Jana Poštová, tisková mluvčí ZZS HMP.

Tyto pacienty pak přijímala například Ústřední vojenská nemocnice ve Střešovicích, jejíž akutní příjem (emergency) zažil nárůst pacientů asi o 25 až 30 %. „V souvislosti s tím byl navýšen počet zdravotnických pracovníků do pohotovostních služeb,“ dodává Jitka Zinke, mluvčí nemocnice. S nárůstem pacientů se musela vypořádat také Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, která sídlí v centru města. „S kapacitou našich pracovišť v souvislosti s omezením provozu urgentního příjmu v Motole problém nemáme, ale navýšení ošetřených a přijímaných pacientů jsme pocítili na chirurgických klinikách a také na neurologii,“ popisuje Filip Brož, mluvčí nemocnice. Podle něj pracoviště VFN vyhledávali pacienti sami, protože věděli o omezení provozu ve FN Motol. Naopak výraznější nárůst pacientů nepocítují Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a ani Nemocnice Na Homolce.

Výskyt spalniček však má vliv na práci pražské záchranky. „V současné době je 21 z našich zaměstnanců v izolaci, nicméně i přesto je provoz pražské záchranné služby plně zajištěn vlastními silami a prostředky,“ upřesňuje mluvčí. Současně ZZS HMP na svých facebookových stránkách vyzvala veřejnost ke spolupráci: „Velmi žádáme naše pacienty a jejich příbuzné, kteří jsou kvůli spalničkám v izolaci, aby tuto skutečnost neprodleně hlásili již při volání na 155, anebo nejpozději našim posádkám před začátkem ošetřování.“

Zdravotníci 35+ by si měli nechat zkontrolovat protilátky

Plošné očkování proti spalničkám není pro zdravotníky v Česku povinné ze zákona. Výjimku tvoří pouze ti, kteří jsou pracují na infekčních a venerologických odděleních či klinikách. Pro srovnání očkování proti spalničkám je pro zdravotníky povinné ve Slovinsku, pro některé skupiny zdravotníků pak ve Velké Británii a všem zdravotníkům doporučované v Německu, Rakousku nebo Itálii. Naopak toto doporučení zcela chybí v Česku, na Slovensku, v Maďarsku, Dánsku nebo Finsku. Americký úřad Centers for Diseases Control and Prevention pak doporučuje očkování proti spalničkám lékařům, zdravotním sestřám, pracovníkům urgentních příjmů, stomatologům, ale také studujícím medicínských oborů či dobrovolníkům působícím ve zdravotnických zařízeních. Toto doporučení se týká osob, které se narodily před rokem 1957, nebyli očkováni kombinovanou vakcínou proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím nebo nemají k dispozici aktuální vyšetření na přítomnost protilátek proti této infekci, které by dokazovalo, že jsou vůči spalničkám imunní.

U českých zdravotníků je to jinak. Obecně závazné doporučení v případě spalniček neexistuje. To ale neznamená, že by čeští zdravotníci proti spalničkám nebyli chráněni vůbec. Záleží však na jejich věku a dalších faktorech. Plošné očkování proti spalničkám bylo v Československu zavedeno v roce 1969 a týkalo se dětí narozených v předchozím roce. „Pokud se jedná o zdravotníka narozeného dříve, může mít protilátky proti spalničkám z dětství, pokud toto onemocnění prodělal. Je ale také možné, že protilátky nemá, a tedy je potenciálně ohrožen touto infekcí,“ vysvětluje docent Rastislav Maďar, vedoucí Ústavu epidemiologie a veřejného zdraví Lékařské fakulty Ostravské univerzity a prezident Fóra infekční, tropické a cestovní medicíny. Do roku 1974 se pak v

Československu očkovalo pouze jednou dávkou vakcíny, která neposkytuje dostatečnou ochranu. Potřebné dvě dávky jsou podávány plošně od roku 1975. „Obecně platí, že pokud dojde k výskytu infekce v případě, že byl člověk očkován, pátráme po příčinách a v případě očkování proti spalničkám mohlo v minulosti dojít k tomu, že vakcíny nebyly zcela správně skladovány a transportovány, což nepříznivě ovlivnilo jejich účinnost,“ dodává.

Podle něj jsou proti spalničkám dostatečně chráněni ti, od jejich očkování uběhlo méně než zhruba třicet až třicet pět let. U čtyřicátníků je pak možné, že efekt očkování je postupně oslaben. „Smyslem očkování je vždy chránit ty nejzranitelnější, což se v případě spalniček týká malých dětí. Zatímco pro v dětství očkovaného čtyřicetiletého zdravotníka, pokud se nakazí, bude nemoc pravděpodobně znamenat vyrážku a pár dní nepohodlí, malé neočkované dítě může v důsledku této infekce bojovat o život,“ zdůrazňuje docent Maďar s tím, že i dospělý člověk, od jehož očkování proti spalničkám uběhlo několik desítek let nebo byl očkován pouze jednou dávkou vakcíny je pořád v lepší situaci než dítě, které nebylo očkováno vůbec. I když už očkování nemusí zabránit tomu, že se nakazí, průběh onemocnění u něj bude s největší pravděpodobností mírný. Obecně by podle jeho názoru měli zdravotníci zhruba od třiceti pěti let a starší, kteří buď byli očkováni pouze jednou dávkou vakcíny či nelze u nich doložit, zda infekci prodělali v dětství, sami zvážit vyšetření na protilátky a podle výsledků se pak případně rozhodnout pro očkování proti spalničkám.

Příkladem zodpovědného přístupu zdravotníka je praktický lékař pro děti a dorost Daniel Dražan, který působí v Jindřichově Hradci. „Nemám žádný záznam z dětství o provedeném očkování, a proto jsem se v roce 2001 sám rozhodl nechat se proti spalničkám očkovat. V roce 2012 jsem pak absolvoval vyšetření protilátek proti spalničkám, které potvrdilo, že jsem dostatečně chráněn,“ říká. Pro očkování se rozhodl, ačkoliv se osobně ve své ordinaci se spalničkami zatím nesešel. Chce ale před případnou infekcí chránit sám sebe i své pacienty. „Podle mého názoru by všichni zdravotníci měli být imunní nebo se nechat očkovat jak proti spalničkám, tak také proti příušnicím, zarděnkám, planým neštovicím, černému kašli a chřipce. Jsou tak sami chráněni a současně dbají na bezpečnost svých pacientů,“ dodává. Význam očkování proti spalničkám pro zdravotníky si uvědomuje také Svatava Kmeťová, která působila jako lékařka na dětském oddělení, přesněji intermediální JIP v Nemocnici v Děčíně. „Jsem ročník, který již byl v dětství očkován dvěma dávkami vakcíny. Během studia medicíny mi pak stejně jako ostatním dívkám byly vyšetřovány protilátky a před čtyřmi lety jsem na JIP jednu noc pečovala o dítě, které se následující den osypalo spalničkovým exantémem. Onemocněl veškerý personál, který se o toto dítě staral, tedy kromě mě,“ vzpomíná lékařka, která je nyní na rodičovské dovolené a očkování svých vlastních dětí považuje za velmi důležité.

Části pražských zdravotníků se týká mimořádné očkování

V souvislosti s probíhající epidemií spalniček v Praze podle informací Krajské hygienické stanice hl.m. Prahy roste zájem ze strany zdravotnického personálu o vyšetření protilátek i očkování. „Z naší strany jsou také zdravotníci o stávajícím epidemickém výskytu i počtu nemocných pravidelně informováni, stejně jako široká veřejnost. Zdravotníci, kteří jsou odebráni na protilátky a mají nedostatečnou nebo hraniční hladinu protilátek se následně nechávají očkovat,“ vysvětluje mluvčí Zbyněk Boublík.

Na základě iniciativy pražských hygieniků je již několik měsíců realizováno průběžné vyšetřování zdravotnického personálu na protilátky proti spalničkám. V první fázi šlo o ty pražské zdravotníky, kteří s nemocnými přišli do přímého kontaktu. „Již na začátku února jsem oslovil ředitele pražských nemocnic s žádostí o součinnost a vytipování zdravotnického personálu, u kterého by bylo vhodné nechat provést vyšetření na protilátky,“ říká šéf pražských hygieniků Jan Jarolímek a upřesňuje, že byly již vyšetřeny na protilátky necelé dvě tisícovky pražských zdravotníků. V navazujících fázích se po dohodě s jednotlivými nemocnicemi přistoupilo k vyšetřování personálu urgentních příjmů, kde existuje z pohledu hygieniků největší riziko kontaktu zdravotníků s nemocným spalničkami. Tyto kroky se také aktuálně týkají i personálu Zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy. „Všichni naši zaměstnanci jsou v současné době postupně vyšetřováni na hladinu protilátek proti spalničkám v krvi,“ dodává mluvčí záchranky Jana Poštová.

Například ve Fakultní nemocnici Motol bylo takto vyšetřeno 560 zaměstnanců, v Nemocnici Na Bulovce zhruba šest set pracovníků a Nemocnice Na Homolce takřka prověřila čtyři sta osob. „Díky výborné práci Oddělení klinické mikrobiologie a antibiotické stanice pod vedením primáře Václava Vaniše, máme v nemocnici problém spalniček pod kontrolou a zaměstnanci nemocnice mají možnost podstoupit vyšetření na protilátky,“ upřesňuje Martina Dostálová, mluvčí Nemocnice Na Homolce s tím, že už v loňském roce nemocnice vytypovala zaměstnance v riziku infekce, například sloužící na akutním příjmu. „Těmto zaměstnancům bylo již v loňském roce nabídnuto vyšetření na protilátky a těm, kteří byli negativní byla nabídnuta vakcinace. Z 275 vytipovaných zaměstnanců bylo zatím provedeno vyšetření u 85 % z nich,“ dodává s tím, že v souvislosti s probíhající epidemií byli zaměstnanci opětovně informováni o možnosti vyšetření a následné vakcinaci. Možnost absolvovat vyšetření protilátek proti spalničkám mají také zaměstnanci Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. „Odběryna vyšetření protilátek se mohou provést přímo na klinice nebo oddělení, na kterém naši zaměstnanci pracují, nebo u svého praktického lékaře. Hladiny protilátek proti spalničkám, na základě naší vzájemné spolupráce, pro nás vyšetří kdykoli Národní referenční laboratoř pro zarděnky, spalničky, parotitidu a parvovirus B19 ve Státním zdravotním ústavu,“ popisuje Hana Vránová Mluvčí nemocnice s tím, že na základě výsledků se pak mohou nechat zaměstnanci očkovat či přeočkovat přímo na Klinice pracovního a cestovního lékařství FNKV.

Výzvu k vyšetření na protilátky proti spalničkám obdrželi také zdravotníci, kteří působí v ordinacích dětských praktických lékařů. Na základě výsledků pak bylo proti spalničkám očkováno 36 z nich. Doporučení na vyšetření protilátek a případné očkování ze strany pražské hygieny směřovalo také k praktickým lékařům pro dospělé. Z dosud provedených vyšetření pražských zdravotníků pak podle informací hygieniků mělo nízké či žádné protilátky proti spalničkám 254 z nich. Následně se proto podrobili mimořádnému očkování proti spalničkám.

Mimořádné očkování pro zdravotníky v nejvyšším riziku infekce

Dalším krokem ze strany Hygienické stanice hl. m. Prahy je pak mimořádné očkování u zaměstnanců, kteří pracují na centrálních příjmech a příjmových ambulancích pražských nemocnic. Toto očkování se aktuálně bude týkat zhruba pěti set zdravotníků. „Mimořádné očkování zaměstnanců centrálních příjmů a příjmových ambulancí pražských

nemocnic je další z preventivních kroků, které v současné situaci při výskytu spalniček v Praze řešíme," říká ředitel pražských hygieniků Jan Jarolímek s tím, že očkování se nebude týkat všech zaměstnanců pražských urgentů. „Toto očkování se ale nebude týkat těch, kteří se prokáží dokladem o dvou aplikovaných dávkách očkovací látky proti spalničkám a osob, které onemocnění prokazatelně prožily a osob, u kterých testy prokázaly dostatečnou hladinu protilátek," specifikuje Jarolímek.

Například v případě Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, která nemá centrální příjem, se jedná mimo jiné o společný příjem interně nemocných, kliniku anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny, kliniku dětského a dorostového lékařství nebo příjem na dermatovenerologické klinice. „Vytipovali jsem pracoviště, kde dochází k příjmu pacientů, a která jsou zároveň z pohledu přenosu infekce riziková, a tedy vhodná pro případné očkování nebo přeočkování zaměstnanců," dodává mluvčí nemocnice Filip Brož. V rámci tohoto mimořádného očkování pak jsou vakcíny zdravotníkům plně hrazeny ministerstvem zdravotnictví.

Zdroj: <https://www.kurzy.cz/tema/4660841.html>